

רמטכ"ל

הנדון: דו"ח מסכם ועדת חקירה בענין העברת בדואים בשטחים
בפתחת רפיח תוך חריגה מסמכות והסתת בדואים בגד צה"ל

בללר

1. בתחילת פבר' 72 פנה מפקד אזור עזה וצפון סיני טלפונית לראש אג"מ/מב"ת, הודיעהו כי נודע לו שנעשות פעולות גדור בפתחת רפיח ושאלהו אם הוא אשר את הפעולות הב"ל.
2. ראש אג"מ/מב"ת ענה למפקד האזור כי לא אשר בצוע הגדור הב"ל. יום או יומיים לאחר מכן התקשר פעם נוספת מפקד האזור לראש אג"מ/מב"ת והודיעהו כי הגדור בוצע כנראה על ידי חוליה ממחוז באר - שבע.
3. לדברי ראש אג"מ/מב"ת צלצל בתאריך 3 פבר' 72 לרמ"ט פקוד הדרום לשאל אותו לפשר פעולות הגדור. לדבריו, ענה לו רמ"ט הפקוד כי אין בגדור זה כל דבר חריג, והבטיח לשלוח לו מפה עם גבולות הגדור. מפה שלדברי ראש אג"מ/מב"ת לא בשלחה אליו עד כה.
4. ב-8 פבר' 72 נפגש ראש אג"מ/מב"ת עם ראש משלחת הצלב האדום בישראל והב"ל הודיעהו כי יש תלונות על פנוי בדואים בפתחת רפיח, כן מסר לו העתק מדווח פנימי של אנשי הצלב האדום לראש המשלחת (מוצג וח"ק 3/ג/ג).
5. בעקבות פניית הצלב האדום לראש אג"מ/מב"ת פנה הב"ל לרמטכ"ל ולדבריו סכם עמו כי ישלח קצין כדי לברר מה קרה בקשר לפנוי הבדואים. בהתאם לסכום זה בשלח סא"ל דורדי מאג"מ/מב"ת לבצע הברור. בעקבות הברור שנעשה על ידי סא"ל דורדי דווח ראש אג"מ/מב"ת לרמטכ"ל כי נראה שנעשו דברים חמורים בשטח. לדבריו, הורה הרמטכ"ל לבקש הסברים מאלוף פקוד הדרום, ובהתאם לכך, בשלח על ידי ראש אג"מ/מב"ת בתאריך 10 פבר' 72

מברק לאלוף פקוד דרום בו צויז, בין השאר, כי יש תלונות מהצלב האדום על פנוי בדואים, גדור שטחים והריסת בתים באזורים שונים בפתחת רפיח, וכי הפקוד מתבקש לדווח מידית אם בוצעו פעולות גדור, פנוי והריסת כנ"ל, ואם כן באשור מי, ובאילו שטחים ומתי בוצעו פעולות אלה (מוצג וח"ק 3/ד).

6. למברק זה ענה אלוף פקוד הדרום במכתב מ-13 סבר' 72 (מוצג וח"ק 3/ה) בו נאמר, בין השאר, כי באזור הדרומי של פתחת רפיח הוחל בבנין מושב הנמצא דרומית לשדות ולשם כך היה צורך לממש את צו ההפקעה הקיים מזמן לגבי אותו שטח. לדברי אלוף הפקוד באותו מכתב תושבי השטח (כמה עשרות אוהלים ומספר מבני אבן) התפנו מרצונם ועברו למקומות אחרים אולם בחרו. לאחר רשום הרצו, פנוי השטח על ידי התושבים ותשלום פצויים, הורה על הריסת שרידי המבנים. לגבי השטח הצפוני, הנמצא מצפון לכביש מסעף אנשלוס - דקלה, הרי שלא בוצע כל פנוי, גדור והריסת, אלא שהוצעו לתושבים במקום פצויים תלורת עזיבת הקרקע. לדברי אלוף הפקוד הצעת הפצויים לתושבי שטח זה סוכמה על ידי מפקד האזור ותושבי השטח שקבלו ההצעה עזבו את המקום ועברו למקומות שנבחרו על ידם.

7. לאחר קבלת מכתב אלוף פקוד הדרום כתב ראש אג"מ/מב"ת, בתאריך 14 פבר' 72, דוח לרמטכ"ל (מוצג וח"ק 3/ו) אשר קובע בעקרו, שנעשו פעולות גדור, פנוי והריסת בתים באזור הדרומי של פתחת רפיח, וכי נוהל מו"מ עם בדואים בשטח שמצפון לכביש החגוף לפנוי תמורת תשלום פצויים, אין הוכחות שהופעל על הבדואים לחץ לפנות את האזור הצפוני.

8. בתאריך 15 פבר' 72 שלח אלוף פקוד הדרום למפקד אזור רצועת עזה וצפון סיני ולעוזר מפקד האזור אל"מ מוטיב מברק בו כתב כי נודע לו שהם פועלים מספר ימים בקרב בדואי רפיח ומסיתים אותם נגד צה"ל ומפקדיו, וכי עליהם להפסיק מיד פעולת הסתה זו.

9. בעקבות השתלשלות העניינים דלעיל מונתה ועדת חקירה כדי לחקור:
- א. את הפעולות שנעשו על ידי הפקוד והאזור בקשר להעברת הבדואים.
 - ב. חריגה מסמכות - האם היתה ועל ידי מי.
 - ג. הסחת בדואים - האם היתה ועל ידי מי.
10. בפני רח"ק העידו 14 עדים וכן נתקבלו על ידה מספר רב של מוצגים.
11. להלן פירוט ושמות העדים שהעידו בפני הועדה לפי סדר מתן עדותם תוך צירוף הסמון שנתן לעדותם בתיק רח"ק. כל מוצג שצורף לתיק החקירה סופו במספר העד שהעיד לגביו או שמסר אותו לרח"ק תוך מתן ספרור משנה באותיות:
- ראש אג"מ/מב"ת - תא"ל שלמה גזית - רח"ק 3.
 - ראש ענף ממשל צבאי באג"מ/מב"ת - סא"ל ראובן דויד - רח"ק 4.
 - מפקד בפת חאן יונס - סא"ל נסים קזז - רח"ק 5.
 - קמ"ס נכסים במפק' אזור עזה וצפון סיני - מר עמוס רודין - רח"ק 6.
 - מפקד אזור עזה וצפון סיני - תא"ל יצחק פרנדק - רח"ק 7.
 - עוזר יועמ"ש אזור עזה וצפון סיני - סגן יצחק אקסל - רח"ק 8.
 - ק' אג"מ אזור עזה וצפון סיני - רס"נ גדעון גלבוע - רח"ק 9.
 - עוזר מפקד אזור עזה וצפון סיני - אל"מ **ויצירן מישיב** - רח"ק 10.
 - ראש אג"מ/מב"ת - תא"ל שלמה גזית - (עדות שניה) - רח"ק 11.
 - בציג מפקד צבאי חאן יונס ברפיח - סרן צבי כהן - רח"ק 12.
 - אלוף פקוד הדרום - אלוף אריאל שרון - רח"ק 13.
 - מפקד הגמר פקוד הדרום - אל"מ חגי חפץ - רח"ק 14.
 - ראש מחלקת התישבות והגמ"ר - אל"מ זאב ערפר - רח"ק 16.
 - עוזר מפקד צבאי פקוד הדרום - סא"ל יוסף כהן - רח"ק 17.
12. הועדה הכינה פרוטוקול על פעולותיה וכן צרפה לתיק הסקירה מפה שהוכנה על ידי ראש ענף ממשל צבאי באג"מ/מב"ת ובה סמון השטחים בשוא החקירה לצורך הקלת התמצאות בחומר הסקירה.
13. הועדה החליטה לצרף בהירות נושאי החקירה להתיחס בנפרד לכל אחד מהם.

עובדות

- א. השטח הדרומי
14. ביום 71 פנו נציגי הסוכנות היהודית למפקד הגמר פקוד הדרום אל"מ חפץ ואמרו לו כי המודדים שיצאו למדידת משבצת שדות ב' בתקלו בגדר שחוצה את המשבצת. הם נקשו שיטפל בהזזת הגדר מזרחה למשבצת.
15. בעקבות הפניה הנ"ל נוצע סיור בשטח בו השתתפו לדברי אל"מ חפץ, נציגי הסוכנות נציג מפקד הגמר פקוד דרום ונציג אזור עזה וצפון סיני, שהיה לפי מיטב זכרונו מר עמרם רוזין קמ"ס בכסים של מפק' האזור.
16. לדברי אל"מ חפץ מתברר בסיור זה שאמנם הוצה הגדר את משבצת שדות ב'. בעקבות זאת הפנה תשומת לב מפק' אזור עזה וצפון סיני לעובדה זו ונקש תקציב להזזת הגדר.
17. ממכתבו של קמ"ס אוצר במפק' אזור ^{עזה} וצפון סיני מדצמ' 71 (מוצג וח"ק 13/ו) מתברר כי אמנם היתה פניה בנדון על ידי מפק' האזור ליועץ הכספי לרמטכ"ל בבקשה להקציב סך 30,000 ל" לצורכי גדור בפתחת רפיח. לדברי אל"מ חפץ אמנם נתן התקציב המבוקש.
18. אל"מ חפץ אמר כי מאחר ולמפק' האזור אין כוח אדם לבצוע גדור מעין זה הסכימה מפק' האזור שהעבודה תבוצע על ידי פקוד הדרום, ובהתאם לכך, לאחר קבלת התקציב, הפנה המשר הספול בהקמת הגדר לפקוד הדרום/אג"מ.
19. בשבוע האחרון של חודש דצמ' 71 זומן על ידי פקוד הדרום/אג"מ דיון בענין גדור פתחת רפיח. לדיון זה הוזמן גם קצין אג"מ אזור עזה וצפון סיני רס"ב גלבע כנציג האזור. בעקבות דיון זה נשלח בתאריך 24 דצמ' 71 מברק ממפקדת פקוד דרום/אג"מ שהופנה בין שאר המכותבים גם למפק' אזור עזה וצפון סיני ובו סכום הדיון בנושא גדור (מוצג וח"ק 9/א).
20. במברק זה נקבע בין השאר כי הגדור יהיה באחריות מחוז באר שבע וכי הקצה הצפוני של הגדר יגיע עד גדר הרשת הנוכחית ללא השארת פרוזדור כלשהו לצרפי מעבר בדואים. כן נקבע במברק כי יבוצע סיור בשטח לבדיקת הנושא כפי שסוכם בדיון.
21. ב 2 ינו' 72 נוצע סיור בשטח בו השתתפו נציגי הפקוד, מחוז באר שבע וגורמים מהסוכנות. כן השתתפו נציגי אזור עזה וצפון סיני בסיור והיו ק' אג"מ של האזור וקמ"ס בכסים של האזור.
22. קצין אג"מ של אזור עזה וצפון סיני רס"ב גלבע אמר בעדותו, כי אינו זוכר אם היתה בידי משתתפי הסיור ספה של גבולות השטח התפוס והיו קשיים באתור השטח. אי לכך סוכם בסיור כי נציגים של קמ"ס בכסים יצאו לשטח עם אנשי מחוז באר שבע בעת שהנ"ל יבצעו הגדור ויראו להם את התואי המדויק

- לפי מפות שיצטיידו בהן.
23. בהמשך לסכום בסיוור נשלח מברק על ידי סגן מפקד מחוז באר שבע בתאריך 5 ינו' 72 אל קמ"ס נכסים של מפק' אזור עזה וצפון סיני וק' אג"מ של האזור לפיו נתבקשו לשלוח שני מודדים שיצטרפו לצות העוסק בהקמת הגדר בפתחה (מוצג וח"ק 9/ג).
24. בתאריך 26 דצמ' 71 לאחר קבלת מברק מאג"מ הפקוד (מוצג וח"ק 9/א) שלח ק' אג"מ של אזור עזה וצפון סיני מברק לסגן מפקד בפתח חאן ירונט וקצין אפסנאות של האזור בו ציין כי לאור ההחלטה להגדיל את המשבצת המגודרת בפתחת רפיה יש להעביר את אמצעי הגדור הנמצאים בנפת חאן ירונט למחוז באר שבע (מוצג וח"ק 5/א).
25. רס"ב גלבע אומר בעדותו כי דווח למפקד האזור על הוראת הפקוד בענין הגדור בפתחת רפיה ועל הדיון שהתקיים בנושא זה בפקוד. וכן דווח בישיבת מטה של מפק' האזור על העברת אמצעי הגדור שנמצאו בנפת חאן ירונט למחוז באר שבע לצורך בצוע הגדור.
26. מפקד אזור ע"צ וצפון סיני תא"ל פונדק מאשר בעדותו כי ק' אג"מ של האזור דווח לו על כך שעומדים לבצע תקון של הגבול המזרחי לפי צו התפיסה שהוצא בזמנו אם כי לא ידע את גבולות השטח שעומדים לגדר. הוא מציין כי ראה בגדור זה ענין שגרתי.
27. לדברי מפקד האזור, הוא לא ידע שיש גם כוונה לפנות התושבים מהשטח שעומדים לגדר, מאחר וגדור אינו מביא בעקבותיו בהכרח פנוי אוכלוסיה מהשטח המגודר והיו באזור שטחים שגודרו והתושבים המקומיים לא פונו מהם.
28. מפקד האזור מציין כי בסוף ינו' או תחילת פבר' 72 דווח לו מפקד בפתח חאן ירונט כי סוגרים את מחסום הגמלים וכי נעשות פעולות גרור בשטח, בעקבות דווח זה פנה לראש אג"מ/מ"מ/מב"ת שהורה על השארת מחסום הגמלים פתוח. כאשר המשיך לדבריו להתענין בנושא אצל ראש אג"מ/מ"מ/מב"ת הודיעהו ראש אג"מ/מ"מ/מב"ת כי בתקבלו תלובות על גרוש בדואים והריסת בתים באזור הדרומי והוא עומד לשלוח קצין לברור הנושא. ואכן נשלח על ידי ראש אג"מ/מ"מ/מב"ת סא"ל דוידו ראש ענף ממשל צבאי באג"מ/מב"ת לבצע בירור. הדוח שערך סא"ל דוידו הועבר על ידו לראש אג"מ/מ"מ/מב"ת (מוצג וח"ק 4/א).
29. למענת השיכים של הבדואים שפונו מהשטח הדרומי (בהסתמך על הדו"ח של סא"ל דוידו (מוצג וח"ק 4/א) ועל דוח פגישה של השיכים עם מפקד האזור, שעוד יוזכר בהמשך, (מוצג וח"ק 7/א מאחר והועדה לא גבתה עדות של תושבי האזור) באו בתאריך 14 ינו' 72 חיילים על רכב וגמלים

- והודיעו לכל יושבי האוהלים לעזוב את השטח באותו יום. בעלי המכנים קבלו ארכה לעזיבת השטח עד ליום ראשון. ביום ראשון הקיפו אותם כוחות צבא עם רמקולים והודיעו להם לדבריהם לעזוב מיד את המקום אך לפי בקשת השיר מעמ"צ/דרום נתנה להם ארכה של יום אחד לצורך הפנוי.
30. שיר סלמן אברו חילו מפלג השריטין, אמר, כי לשאלתו מדוע מפנים אותם השיבו הקצינים שהדבר בעשה בהוראת שר הבטחון. הוא בקש ארכה כדי לראות את המושל סא"ל קזז ונסע אליו להודיע לו על הפנוי. לדבריו בקש מהמושל להפגיש אותו עם המושל הכללי אך המושל קזז השיב לו שזאת הוראה משר הבטחון ועליהם לעזוב את השטח עד יום שני.
31. לדברי השיכיס פינה השבט את המקום אך לא הספיק לפנות דברים כבדים או לפרק חלק מהרכוש. ביום שני בבוקר הגיעו סנקים והרסו את כל הבתים.
32. מפקד בפת חאן יונס סא"ל קזז אומר בעדותו כי במחצית הראשונה של ינו' 72 באו אליו נציגי הבדואים מהשטח הדרומי והודיעו לו כי מגדירים את השטח, כי פקודים ממשלתיים רושמים את הרכוש וכי חלק מהבדואים תושבי האוהלים החלו לזוז דרומה, מאחר ולאור הגדור הבינו שיש כונה לפנותם.
33. לדברי סא"ל קזז, הוא היה סבור כי ענין הגדור לצורך הרחבת המשבצת הוא על דעת מפק' האזור. זאת לאור העובדה כי קצינים ממפק' האזור השתתפו בתכנון הגדור וגם הוצא על ידי מפק' האזור מברק אליו ובו הוראה להעביר אמצעי הגדור למחוז באר שבע. הוא הודיע לדבריו לבדואים כי יש בכונת הממשל לפנות את השטח לצורך הרחבת ההתישבות היהודית והביע בכובות לעזור למפונים באתגר שטחים מתאימים, בקבלת פצויים הולמים ובקבלת עבודה.
34. קמ"ס נכסים במפק' אזור עזה וצפון סיני מר עמוס רוטין אמר בעדותו כי בסוף דצמ' 71 נתבקש על ידי לשכת אלוף פקוד הדרום להעביר אליהם תרשים של השטח שבתפס בצר התפיסה של משבצת פתחת רפיח, מאחר וקיימת אי בהירות בקשר לכך. הוא שלח ללשכת האלוף העתק מהתרשים שהיה ברשותו (מוצג רח"ק 6/א).
35. ב-2 ינו' 71 השתתף מר רודין בסיור לקביעת תואי הגדור יחד עם ק' אג"ם של האזור ונציג מהגמר דרום. לדבריו היה הסיור בידיעת מפקד האזור אבאשורו.

36. לדברי מר רודין הוזמן ב-12 ינו' 72 לסיור בשטח עם אלוף פקוד הדרום. מטרת הסיור היתה לודא שאמנם הגבולות כפי שמסרם ללשכת האלוף תואמים את צו התפיסה וכן כי נערך סקר של נכסי תושבי השטח. לדברי מר רודין בקש אלוף הפקוד כי יהיה גדיב בתשלום פצויים.
37. מר רודין אמר כי לאחר תחילת הגדור פנה אליו מפקד נפת חאן ירנס סא"ל קזז והודיעהו כי ישנן פניות לתשלום פצויים. עם קבלת פנית מפקד הנפה הורכבה ועדה בהתאם לנוהל ושולמו פצויים.
38. הוצג בפני רח"ק בנהל לתשלום פצויים לבעלים ולמחזיקי קרקעות במשבצות מגדרות ההוצאה... (א/13). בהתאם לנוהל זה, עם אזור וגזור משולמו פצויים ושולמו לאתור המחזיקים בקרקע, חוקיות ההחזקה ומתן פצויים לאלה שניתן יהיה להוציאם למקומות אחרים.
39. בהתאם לנוהל זה, מוקמת ועדה למו"ס עם בעלי ומחזיקי הקרקע אשר מוסמכת לקבוע שיעור הפצויים שישולמו. במקרה הנדון פעלה ועדה בהרכב קצין מנהל אזרחי של גפת חאן ירנס יור' ובציג קמ"ס אוצר, במפק' האזור ובציג קמ"ס נכסים במפק' האזור חברים, אשר פסקה פצויים לתושבים המפונים. לדברי מר רודין שולמו בשלב ראשון פצויים עבור מבנים בלבד בסך 194,000 ל"י. דוחות הועדה שפעלה לתשלום פצויים צורפו במוצגים בתיק רח"ק (מוצג רח"ק 13/ב).
40. ראש אג"מ/מב"ת, חא"ל שלמה גזית, אמר בעדותו כי ב-19 פבר' 71 הוצא מסמך על ידי אג"מ/מב"ת בנושא סמכויות ונוהלי עבודה בשטחים (מוצג רח"ק 3/א). במסמך זה מפורט כי נושאי המנהל האזרחי שבאחריות הקמ"סים נמצאים מחוץ לאחריות דרגי הפקוד של צה"ל, אך דרגי הפקוד מוסמכים להציע התערבות בפעולות כנ"ל אם יש להן השלכה בטחונות.
41. נושא שני שמסודר בהוראות הנ"ל הוא הסמכויות שיש לגומים השונים בשטחים המוחזקים בתחום הבטחוני. בנושא זה נקבע בקראות כי פעולה בעלת היקף רחב שאינה כלולה בסמכויות שנקבעו בהסדר הקבע של אג"מ/מב"ת ואשר יש לה בגיעה לאוכלוסייה האזרחית מותנית בקבלת אשור מוקדם מאג"מ/מב"ת.
42. בנוסף להוראות הנ"ל מפורטים הדברים שבסמכות אלוף הפקוד בתחום הפעילות הבטחונות בשטחים המוחזקים, והנושאים שמחייבים אשור מוקדם של אג"מ/מב"ת.

- בקבע בנספח זה כי נוסף לנושאים המפורטים בו יש חובת קבלת אשרור מוקדם מאג"מ/מב"ת לגבי כל נושא שאינו מפורט בנספח.
43. לשאלת רעת החקירה אמר תא"ל גזית כי לדעתו גם בזמנו לא גדרו את כל השטח שנתפס בצו התפיסה ושלא גודר ב-1969, הרי לא היו רשאים לעשות זאת לאחר עבור זמן כה רב. לדעתו אף אם היה עוברים חודש או חודשיים לאחר הגדור הראשון לא היו רשאים לגדר יתרת השטח שלא גודרה, ללא אשרור מאג"מ/מב"ת.
44. לדברי תא"ל גזית אין בוהל סמסדיר הפעולות המבוצעות מהוצאות צו סגירה ותפיסה ועד לבצוע סגירה והפקעת בפועל של השטח. בכל מקרה יש הוראות קונקרטיות בקשר לבצוע, לפני הוצאת הצו או גם לאחריו. לקראת הצו של משבצת שדות יצאה בזמנו פקודה קונקרטית מאג"מ/מב"ת (מוצג וח"ק 4/ב).
45. אל"מ זאב ערפר ראש מחלקת הגמר הציג בפני וח"ק בוהל שהוצא על ידי מחלקת הגמר בנושא בוהלי העלאת ישוב/האחזות (מוצג וח"ק 16/א), אך גם בוהל זה אינו קובע כללים בקשר לסמכויות השונות ולדרכי הבצוע של תפיסת וסגירת שטחים. לדברי אל"מ ערפר הבצוע בנושאים אלה יכול להיות שונה בשטחים שונים.
46. אלוף פקוד הדרום, אלוף אריאל שרון, אמר בעדותו בפני וח"ק ובמכתבו ליו"ר הועדה שצורף כנספח לעדותו, כי לאור הצורך למקם ישוב נוסף בפתחת רפיח הורה פקוד הדרום לממש ההפקעה שבוצעה בזמנו ולא מומשט בשלמותה. הבצוע נעשה תוך כדי שתופה של מפק' האזור בצבורות מטה, ולדעתו, במדה והיה צורך לדרוח על פעולה זו לאג"מ/מב"ת, והוא מטיל ספק בחובת דרוח כנ"ל, הרי היתה צריכה לעשות זאת מפק' האזור ולא מפק' הפקוד.
47. אלוף שרון מציינ כי לדעתו פעל הפקוד בהתאם להוראות שהוצעו על ידי אג"מ/מב"ת בנושא סמכויות ובוהלי עבודה בשטחים (מוצג וח"ק 3/א), בכך שהוא רק יזם פעולה להתישבות יהודית, נושא שהוא בתחום אחריותו של הפקוד, ולא של מפק' האזור כך שהפקוד חייב להודיע לאזור כי פעולה כזו אמנם דרושה ויש להתחיל בה.

48. אלוף שרון מוסיף ומועז כי פקודת אג"מ / מב"ת הנ"ל עוסקת בנושאים הקשורים בפעילות בסחובנית ובהטלת סנקציות ואיבה תופסת במקרה הנדון שבו היתה פעולה של ממש הפקעה בלבד.

49. לדברי אלוף שרון פונה השטח הדרומי לאחר רשום הרכוש של הבדויים שתשלם פצוים לבעלי הרכוש ומתן אפשרות להם לפרק את הרכוש שרצו להוציא עמם, תוך השארת פתחים בגדר לצורך זה. פעולת הפנוי נמשכה לדבריו כחודש ימים. אלוף שרון מסתמך להוכחת דבריו על דו"ח פענוח תצ"א מתאריך 27 ינו' 72 (מוצג וח"ק ג/3) הקובע כי בחאריך הנ"ל היו באזור הדרומי 450 חושות ו-24 מבנים כלומר שהריסת המבנים בשטח זה נוצעה לאחר ה- 27 ינו' 72.

50. עוזר מפקד צבאי פקוד הדרום סא"ל יוסף כהן אומר בעדותו כי בפחצית ינו' 72 לערך קבל הוראה מאלוף הפקוד להודיע לתושבים לעזוב את השטח מאחר והשטח סגור. לדבריו הודיעו אנשיו לתושבים שהשטח שעליהם לעזבו.

51. מתוך העדויות בפני ועדת החקירה עולה כי מהשטח הדרומי פוגו כ- 1000 עד 2000 תושבים. השטח המפונה משתרע מהגדרה המזרחית של משבצת שדות עד לגבול הקו הירוק.

52. גידור השטח הדרומי בגבולות דלעיל ופנוי התושבים ממנו נעשה מתוך ההבחה כי אלה הם גבולות השטח שנתפס על פי צו התפיסה שהוצא בזמנו. קמ"ט בכסים שנתבקש על ידי מפקדת פקוד דרום לתת מפה של גבולות שטח התפיסה שלח ללשכת האלוף שמה תרשים שממנו ניתן היה להבין כי אמנם אלה הם הגבולות של השטח שנתפס (מוצג וח"ק א/6).

53. גם בעדותו בפני ועדת החקירה ציין קמ"ט בכסים של מפקדת האזור שהמפה שנשלחה על ידו ללשכת האלוף ואשר שמשה בסיס לגידור השטח הנוסף, היא אותה מפה שנמצאת היום ברשותו, ושהוא סבור כי היא מהמפה הנכונה.

54. מפקד האזור תא"ל פונדק שהעיד בפני הועדה ציין כי אינו יודע מה הם גבולות השטח שנתפס בזמנו על פי הצו מ-69 ודבר זה לא היה ידוע גם לעדים האחרים שהעידו בפני רח"ק בנקודה זו.
55. הועדה תוך כדי חקירתה גילתה במפצ"ר במשרד רע"ב ייעוץ וחקיקה העתק חתום של התרשים שהיה חלק מצו התפיסה שהוצא ביוני 69, ובעקבות כך פנתה ליועמ"ש של מפקדת אזור עזה וצפון סיני ובקשה ממנו לחפש אחר צו התפיסה והתרשים שהוצאו ביוני 69 לגבי השטח הנ"ל, ואשר לפי התכתבות שנמצאה במפצ"ר הופץ על ידו לגורמים שונים ביניהם גם קמ"ט בכסים של מפקדת האזור.
56. על פי בקשת רח"ק העביר לה היועמ"ש של אזור עזה וצפון סיני את התרשים המקורי. החתום על ידי מפקד האזור (מוצג רח"ק א/8), ואשר ממנו מסתבר כי השטח אשר לגביו הוצא צו התפיסה הנו קטן בהרבה מהשטח אשר גודר ופונה. מסתבר מעיון בתרשים המקורי כי הגדר שלגביה העידו שהינה עוברת בתוך הגבול של שטח התפיסה, היא הגדר אשר הוקמה משיקה לכביש עוג'ה הישן, כנראה מתוך כוונה לאפשר לבדויים ששכנו מזרחית ודרומית לשטח להשתמש בכביש לצורך תנועתם צפונה.
57. יש לציין כי לפי צו התפיסה מ-69 בקבע קמ"ט בכסים כאחד הגורמים אשר ברשותם צריך להמצא העתק בדוק של הצו והתרשים המקורים החתומים על ידי מפקד המרחב. קמ"ט בכסים גם ישתתף בקביעת תואי הגדור החדש והתבסס בקביעת התואי על התרשים שהיה בידו ואשר היה כאמור לעיל שונה מהתרשים המקורי.
58. ועדת החקירה שמעה עדויות שונות בקשר ליחסים המעורערים בין מפקדת האזור למפקדת הפיקוד ובין מפקד האזור למפקד נפת חאן יוניס וקמ"ט בכסים במפקדת האזור. מאחר וועדת החקירה בכתב מיבויה לא מתבקשה לחקור בנקודה זו אין היא מרחיבה הוריעה בקשר לכך, אך קובעת כי היו יחסים בלתי תקינים בין אלוף פיקוד הדרום ומפקד אזור עזה וצפון סיני ובין מפקד האזור למפקד נפת חאן יוניס וקמ"ט בכסים במפקדת האזור.

השטח הצפוני

59. ב-19 ינו' 72 סייר שר הבטחון בהאחזיות סיני. בעת סיורו בדקלה הועלה

הנושא של ייעוד שטחים להקמת עיר יהודית ועל הצורך לפנות בדואים למטרה זו.

60. למחרת יום הסיור ובעקבותיו כתב ראש אג"מ/מב"ת מברק לאלוף פקוד הדרום ולמפקד אזור עזה וצפון סיני, בו בתבקשה מפק' האזור להכין הצעה לתפיסת חזקה וגדור השטח (מוצג וח"ק 3/ג), תוך ציון, כי עד לקבלת ההצעה ואשורה אין לבצע פעולות גדור בשטח.

61. לדברי מפקד אזור עזה וצפון סיני ערך בעקבות סיורו של שר הבטחון, סיור עם קציני מטהו ומפקד הגמ"ר פקוד דרום, כדי לתכנן את האפשרות של התישבות יהודית בשטח. לדבריו בקש ממפקד נפת חאן יובס שהשתתף בסיור זה להכין לו סקר על התושבים ורכושם בשטח. לשאלת מפקד הנפה אם הוא רשאי לבהל מו"מ עם התושבים בקשר לפנויים ענה לדבריו כי אם "אנשי שדות" מוכנים לקבל פצויים יש לתת להם.

62. בתשובה לשאלת וח"ק ענה מפקד האזור כי ראה כדבר שבסמכות מפקד הנפה להציע לבדוים לעזוב את השטח הצפוני, ולבהל עמם מו"מ בקשר לכך.

63. מפקד נפת חאן יובס סא"ל קדז אומר בעדותו כי שוחח פעמיים בוספות עם מפקד האזור בענין, פעם אחת בעת בקור מפקד האזור בבפה לצורך עריכת בקור חג בביתו של השופט המקומי ופעם שניה ביום ששי 28 ינו' 72, בלשכת אלוף פקוד הדרום, בנוכחות אל"מ חפץ מפקד הגמר פקודי ואל"מ מיטיב עוזר מפקד האזור. לדבריו אמר מפקד האזור שיש לפנות הבדויים מהשטח הצפוני אך הביע התנגדות לגדור השטח. עדותו של סא"ל קדז בנקודה זו, מתחזקת ע"י עדותו של מפקד הגמר פקוד דרום אל"מ חפץ אשר אמר בעדותו כי מפקד האזור אשר למפקד נפה לטפל בהעברת בדויים מהמשבצה הבדובה אך התרשם שלא היה מדובר על פנוי בכח.

נפת

64. בעקבות פנית מפקד האזור למפקד חאן יובס להכין סקר על תושבי השטח הצפוני כתב מפקד הנפה שני מכתבים המופנים למפקד האזור שכותרתם סגירת שטח לצורך התישבות יהודית בפתחת רפיח אחד ב-26 ינו' 72 (מוצג וח"ק 3/ג/א) והשני מ-31 ינו' 72 (מסומן וח"ק 3/ג/ב)

למכתבים אלה צורפה מפה.

65. להלן צטוט סע' 5,4 מהמכתב מ-31 ינו' 72.
- " 4. ברצוני לציין כי באתי בדברים עם ראשי המשפחות של השבטים הנ"ל כולל אלו שפוננו בזמנו מאזור מושב "שדות". הנ"ל קבלו את העניין ובקשו לפצותם בצורה הולמת".
- " 5. לפי הסכום עמך מיום ו' 28 ינו' 72 הודעתי לתושבי אזור "שדות" לשעבר כי הם יוכלו לקבל פצויים, הנ"ל הסכימו לכך ובקשו שאקבע להם מקום מגורים באזור אבו - טוילה או מזרחית לכביש מסורה - רפיח. ואכן הפניתי אותם למקומות הנ"ל."
66. מפקד האזור אומר בעדותו כי לפי מיטב ידיעתו הגיעו שני המכתבים ללשכתו ביחד ולדבריו לא ראה, כנראה בטעות, את המכתב מ-31 ינו' 72 לפני שהעבירו לראש אג"מ/מב"ת.
67. לדברי מפקד נפת חאן יונס לאחר שיחותיו בבדוץ השטח הצפוני עם מפקד האזור הודיע לבדוים בשטח זה שיש כונה להרחיב את ההתישבות היהודית וכי מי שמוכן שיעזוב את השטח. לשאלתם אם הדבר מוחלט ענה להם שהעניין מוחלט. הם בקשו שיאתר להם שטחים אחרים שהוא בענה לבקשתם זו. באחד מסיווריו בשטח התלווה אליו נציגו ברפיח סרן צבי כהן.
69. סרן צבי כהן נציג מפקד נפת חאן יונס ברפיח אומר בעדותו כי :
ביום האחרון של חג: "איד אל אדחה" טלפן אליו מפקד הנפה סא"ל קוזז ובקשהו לזמן מספר שיכים למחסום מסורה.
70. כעבור שתיים הגיע מפקד הנפה ובקשהו להצטרף אליו. הוא עלה על ג' יפ יחד עם מפקד הנפה, כן עלו על הג' יפ מספר שיכים של שבטים המתגוררים באזור הצפוני. מפקד הנפה הסביר לשיכים שהשטח הצפוני

צריך להסגר והם צריכים לעבור לשטח חדש. לדבריו אמר מפקד הנפה כי עליהם לעזוב את השטח תוך שלושה ימים. ומי שלא יעזבנו תוך תקופה זו יהיו לו בעיות עם רוכבי הגמלים (הכונה ברוכבי הגמלים לחיילי עמ"צ פקוד דרום).

71. לדברי סרן סהן אמר מפקד הנפה לשיכים שהם יקבלו פיצויים וכי יאפשרו להם להוציא את רכושם מהשטח גם לאחר תקופה של שלושת הימים בה היה עליהם לפנות את השטח.

72. לדבריו, הביעו השיכים, דאגה מפנויים ונראו עצובים, בעיקר חששו מכך שהנדואים בשטח החדש לא יקבלו אותם ברצון. מפקד הנפה, באותו סיור, תוך כדי קביעת המיקום החדש לשבטים שהיו צריכים לפנות את השטח, דבר עם נציגי הנדואים בשטח החדש ובקשם להתיחס יפה לנדואים שיפוננו.

73. מתוך העדויות נראה כי פוננו מהאזור הצפוני כ-5000 נפש. לא נוצעו פעולות הריסה של מבנים, כי הנדואים עצמם בעקבות הצורך לפנות את השטח פרקו חלקים מהמבנים בעת הפנוי. בעת ביקור הועדה ב-20.2.72 נראו נדואים ששהם מסתובבים בשטח. נראה הועדה כי הפנוי ברובו התבצע בין התאריכים 29 ינו' 72 עד 4 פבר' 72.

74. ראש אג"מ/מב"ת שנשאל על ידי רח"ק אם יש פגם בכך שהציעו לנדואים באזור הצפוני לפנות את השטח תמורת מתן פצוי, אמר, כי אינו רואה פגם בהצעה לפנוי מרצון, אם כי לדעתו לאחר סיור של הבטחון והמברק שנשלח בעקבותיו, בו ביקש להמציא נתונים על השטח הנ"ל, נראה לו שהיו צריכים להודיע לו על פעילות כזו, ואם אמנם היו מודיעים לו היה מצדע שימתינו בזאת.

75. לדברי ראש אג"מ/מב"ת הוא זימן דיון בנושא השטח הצפוני בלשכתו לתאריך 13 פבר' 72 אך דיון זה לא יצא לפועל עקב ביצוע פעולות הפנוי לפני אותו תאריך.

76. לדבריו, קרא את מכתבי מפקד^{נכח} חאן יונס למפקד האזור (מוצגים וח"ק 3/ג/א וח"ק 3/ג/ב) רק לאחר שהוחלט למנות ועדת חקירה.
77. בקשר לתשלום פצויים לתושבי השטח הצפוני, העיד קמ"ט נכסים של מפקד האזור, שלאחר שמפקד נפת חאן יונס התקשר אליו, והודיעהו, כי יש כוונה לפנות את התושבים מהשטח הצפוני ולשלם פצויים, ערך סקר בשטח וביקש תקציב מתאים. לדבריו, שיחתו של מפקד הנפה עמו, היתה לאחר קבלת מכתבו של קצין אג"מ של האזור רס"מ גלברע, בענין פתוח דיקלה, לפיו, בתבקש מפקד הנפה לאתר מחזיקים בקרקע ולתת פרטים בקשר אליהם (מוצג וח"ק 6/ג).
78. אלוף פיקוד הדרום בעדותו מציין כי מדו"ח פיענוח תצ"א מ-31 ינו' 72 ניתן להיווכח כי יציאת הבדואים מהאזור הצפוני היתה לפחות לאחר ה-28 ינו' 72. לדבריו למרות שמפקד הנפה כתב במכתבו מ-31 ינו' 72 כי בהתאם לסיכום עם מפקד האזור בא בדברים עם ראשי המשפחות של השבטים באזור הצפוני בקשר לפנויים, והם קיבלו את הענין וביקשו פיצוי הולם, לא היתה תגובה על כך ממפקד האזור.
- הסתת בדואים בגד צה"ל
79. אלוף פיקוד הדרום אומר בעדותו כי פנה אליו שייך ■■■ וביקש לשוחח איתו בענין השמצות צה"ל בפני בדואים. לאחר שהוא לא היה מעונין בפגישה הנ"ל הציע לשייך לשלוח לו בכתב את מה שברצונו לומר לו. ואמנם שלח אליו השייך מכתב בגדון (מוצג וח"ק 13/ד).
80. במכתב השייך ■■■ נאמר כי סופר לו ע"י שייך משבט ארמילט כי באו אליו שני שייכים. שייך חג' פריח מוסדר, ושייך עלי אבו מדין והסיתו אותו לא לקבל הדין לעזיבת השטח, ולהתלונן בפני הצלב הארום על הפנויי. מדבריהם הבין אותו שייך משבט ארמילט שהם בשלחו על ידי אלוף משנה בני מיטיב מעזה.
81. לדברי שייך ■■■ באותו מכתב, הוזמנו השייכים של שבט ארמילט לפגישה במשרדו של מסקד אזור עזה וצפון סיני תא"ל פונדק. בפגישה זו נוכח

אל"מ בני מיטיב וגם שייך חג' פרייה מוסדר, ושייך עלי אבר מדויך. לדבריו באותה פגישה נאמר לשייכים כי פינזים נעשה תוך ארגון בגניבה של אלוף הפיקוד עם מפקד נפת חאן יונס. מפקד האזור תא"ל פונדק נזף בהם איך זה שהסכימו לפנות את השטח בעוד שהוא ואל"מ מיטיב לא ידעו על כך, נאותו מעמד הרים תא"ל פונדק טלפון לשר הנטחון וסיפר לו שאלוף הפיקוד גירש בדואים נפתחת רפיה ושאל אותו אם הדבר בידיעתו. לגירסת השייך אמר תא"ל פונדק לאחר אותה שיחה טלפונית כי הפנוי בוצע ללא ידיעת השר, והשר יבוא אישית לבדוק הנושא בשטח.

82. אלוף הפיקוד מציין בעדותו כי בעת סיור הרמטכ"ל ב-15 פבר' 72, דהיינו יום לאחר פגישת מפקד האזור עם השייכים ידעו כנראה הנדואים על הסיור המתוכנן ופירקו אוהליהם בשטח החדש שהתמקמו בו כדי להגביר את הרושם מתוצאות הפינזים.

83. בעקבות מכתבו של שייך [REDACTED] כתב אלוף פקיד הדרום מברק למפקד אזור עזה וצפון סיני ואל"מ מיטיב בו ציין עבדוע לו שנעשות על ידם פעולות הסתה נגד צה"ל בקרב הנדואים וכי עליהם להפסיק מיד פעולת הסתה זו.

84. סא"ל קזז מפקד נפת חאן יונס אומר בעדותו כי לאחרונה מתנהל בגדו מסע השמצות על ידי מפקדת האזור וכי הודלף לנדואים ע"י מפקדת האזור כי מפקד הנפה עומד להיות מודח עקב פינזי הנדואים. לדברי סא"ל קזז הוא לא ידע על זימון השייכים ב-14 פבר' 72 ללשכת מפקד האזור, וכי השייכים של שבט ארמילט זומנו באמצעות שייך פרייה מוסדר ושייך עלי אבר מדויך שאינם שייכים של השבטים שפוננו. לדבריו התקשרו שני השייכים הנ"ל לראשי השבטים של הארמילט וזימנו אותם לפגישה עם מפקד האזור תוך מתן התראה בשמו של אל"מ מיטיב, כי אסור להם לספור למפקד הנפה או לאיש מהנפה על הפגישה הנ"ל.

85. לדברי מפקד הנפה, סיפרו לו השייכים לאחר הפגישה כי מפקד האזור אמר להם שהפינזי נעשה ללא ידיעתו, ושאל אותם מדוע מלאו אחר הוראותיו של מפקד הנפה לפני השטח, ומדוע הסכימו לקבל פצויים. גם לו סיפרו השייכים,

כי במהלך הפגישה דיבר מפקד האזור עם שר הבטחון ושאל אותו אם הוא יודע על הפגישה והב"ל ענה לו לגירסת הברואים שאיבד יודע.

86. סא"ל קדז מציין כי בתאריך 17 פבר' 72 ביקר אצלו שיר השיכים של ארמילט ואמר לו, שכל הברואים יודעים שהפנוי בעשה על ידי אלוף הפקוד ללא אישור, וכי הם אינם מבינים כיצד קורה פשלטון מסודר ובצבא מסודר דבר כזה.

87. אל"מ מיטיב עוזר המפקד הצבאי של אזור עזה וצפון סיני אומר בעדותו כי בעת ביצוע הבירור בקשר לפנוי הברואים על ידי סא"ל דרירי נתלוה אליו בהוראת מפקד האזור והם נפגשו ביחד עם מפקד בפת חאן יונס עם מספר שיכים במפקדת בפת חאן יונס. למחרת היום ביקר בנציגות רפיח ושם פגש את שיר טלימאן אבר חילר שהוא אחד השיכים שפנו מהאזור הדומי. לדבריו אמר לשיר שישמח לראותו במשרדו. למחרת היום בסביבות הצהריים באו לדברי אל"מ מיטיב למשרדו במפקד האזור שלושה שיכים ששמותיהם; שיר עבדללה, שיר טלמאון אבר עיד, שיר פרח אל מטדאר וביקשו לראות את מפקד האזור ושר הבטחון. לדברי אל"מ מיטיב הוא טילפן למפקד האזור ונקבע כי הפגישה תתקיים באותו יום 14 פבר' 72 שעה 1500.

88. בפגישה שהתקיימה נוכחו מפקד האזור אל"מ מיטיב וסא"ל רפת עוזרו של אל"מ מיטיב. אל"מ מיטיב רשם דוח מאותה פגישה ולדבריו הדוח מייצג את מה שנאמר. דוח הפגישה צורף כמוצג בתיק החקירה (מוצג וח"ק 7/א).

89. לדברי אל"מ מיטיב היו תאורי השיכים על הפנוי מזעזעים והוא ומפקד האזור נדהמו ממה ששמעו, כך שיתכן ונתן היה לראות בתגובתם שהם אינם מרוצים ממה שקרה. לדבריו לא דבר מפקד האזור בפני השיכים על מפקד הנפה או מישהו אחר מצה"ל.

90. מפקד האזור תא"ל פונדק אומר בעדותו, בקשר לאותה פגישה, כי לא דבר עם השיכים על מפקד הנפה, סא"ל קדז, וכי מה שנאמר בפגישה נרשם בדוח של הפגישה ע"י אל"מ מיטיב.

91. יצויין כי גם אל"מ מיטיב אומר בעדותו, כי תוך מהלך הפגישה עם השיכים נדמה לו שמפקד האזור דבר ביזמתו עם ר' אג"מ/מב"ת בטלפון.

92. בדו"ח בנערך ע"י אל"מ מיטיב רשומות השאלות והתשובות כדלקמו:
" המפקד שאל: למה חכית חודש ? " תשובה: "המושל קדז איים עלי".
המפקד שאל: האם קיבלת פיצויים מן הזכסים ואם כן למה ? "
תשובה: אומרים שאם לא אקח הכל אבוד". לפי דוח הפגישה נראה
כי בפגישה השתתפו חמישה שיכים ביניהם שייך פרייח אל מסדאר
ושיך עלי אבו מדירן.

א. כללי

93. בנואה להסיק מסקנות בתקלה הועדה בקשיים עקב החלטתה שלא לגבות עדויותיהם של תושבי האזור, וזאת כדי לא להביא לידיעתם שפנאים משמש נושא לחקירה. הועדה התבססה במסקנותיה על עדויות תושבי האזור שהובאו בפניה באמצעות העדים האחרים ובאמצעות המוצגים שבתיק החקירה, רק במדה ועדויות אלה נתאשרו בעדויות שגבתה הועדה.
94. בפני הועדה העידו מספר לא קטן של עדים והוצגו בפניה עשרות מסמכים שצורפו כמוצגים לתיק החקירה. הועדה מוצאת לנכון לציין כי אין התאמה מלאה בין העדויות השונות בתיק החקירה בעיקר לאור העובדה שחלק מהעדים, והמרכזיים שבהם, דאו עצמם כמעורבים בנושאי החקירה.
95. יחד עם זאת סבורה הועדה כי ניתן לקבוע עובדות ולהסיק מסקנות לגבי נושאי החקירה כפי שפורטו בכתב מזויה במידה סבירה של ודאות.
96. מתוך העדויות שגבתה, התברר לוועדה, כי היו יחסי עבודה מעורערים בין אלוף פקוד הדרום לבין מפקד אזור עזה וצפון סיני ובין מפקד האזור לבין מפקד צפת חאן יונס וקמ"ט בכסים של מפק' האזור. כן בראה לוועדה כי היתה עבודת מטה לקויה במפק' אזור עזה וצפון סיני.
97. לדעת הועדה אין ספק שבדברים אלה תרמו במדה נכרת לתקלות שהביאו למזויה של ועדת חקירה זאת.

ב. השטח הדרומי

98. העובדות מצביעות על כך כי השטח הדרומי גודר ופונה מתושביו, בהבראת אלוף פקוד הדרום שהורה גם על הריסת המבנים שבשטח לאחר פניור.
99. פעולת אלוף הפקוד נעשתה בעקבות פנית הסוכנות היהודית להרחבת משבצת שדות ובמגמה לסייע להתישבות באזור.

100. כונת אלוף הפקוד היתה לגדר ולפנות את השטח לגביו הוצא צו תפיסה ביוזם 69. בהכללת השטח הנוסף מעבר לגבולות צו התפיסה המקורי רואה הועדה פעולה שנעשתה מתוך טעות כנה והגירובית מצד אלוף הפקוד שנגרמה כאמור על ידי המפה המטעה שנשלחה אליו על ידי קמ"ט בכסים של מפק' האזור.
101. הועדה סבורה כי הוראת אלוף הפקוד לפנות את תושבי השטח ולהרוס את המבנים לאחר הפנוי היתה בה משום חריגה מסמכות. לדעת הועדה משתמע מהוראות אג"מ/מב"ת מ-19 פבר' 71 (מוצג וח"ק 3/א) כי פעולות מסוג זה אינן בסמכות אלוף הפקוד אלא בסמכותו של מפקד האזור וכך בהתחשב בטיבן ובהיקפן של הפעולות הנ"ל הן מחיבות אשורו המוקדם של אג"מ/מב"ת.
102. אין הועדה מתעלמת מטענת אלוף הפקוד שהפעולות שנעשו בהוראתו התבססו על צו התפיסה שהוצא ביוזם 69, וכן מהעובדה כי נתן בזמנו אשור לבצוע תפיסה בפועל של השטח על ידי ראש אג"מ/מב"ת במכתבו מ-1 יוני 69 (מוצג וח"ק 4/ב), אך לדעת הועדה לאור הזמן הרב שעבר לא נתן לפעול במסגרת הצו וההוראה שבלותה לו מבלי לקבל אשור בוסף מאג"מ/מב"ת.
103. פעולות הגדור בשטח הדרומי, להבדיל מפעולות הפנוי והריסת המבנים נעשו בידיעת מפקד האזור ותוך שתוף פעולה של מפק' האזור, הן בדיונים המוקדמים והן בשלבי הבצוע. לדעת הועדה יש לראות בעובדה שמפקד האזור ידע על פעולת הגדור בשלבי התכנון והבצוע אך לא התעניין מהם גבולות הגדור ופגיעתו האפשרית באוכלוסיה המקומית - משום מחדל. כן יש לראות כמחדל מצד מפקד האזור את העובדה שלא פנה לאג"מ/מב"ת לקבל אשור לגדור או לרווח על בצועו. אין ספק כי מחדלים אלה תרמו לא מעט להמשך הפעולות שבלו לגדור, דהיינו פנוי התושבים והריסת המבנים.
104. הועדה רואה כרשלנות חמורה מצדו של קמ"ט בכסים מר עמוס רוזין את העובדה שמסר תרשים לא נכון ללשכת אלוף פקוד דרום. חומרת מעשהו של קמ"ט בכסים בולטת בעיקר לאור העובדה שהוא היה הגורם שרכז בידו

במפק' האזור את נושא קרקעות המדינה וכן לאור העובדה שבצו התפיסה מירב' 69 הוא בקבע כאחד הגורמים שבידו מופקדים העתקים בדוקים של הצו והמפה, דברים שהיו צריכים לחיבו להיות עד לכך שהחומר שבידו יהיה בדוק ומדויק.

105. קמ"ט בכסים של מפק' האזור בשלמו פצויים למפונים מהשטח הדרומי עבור מבנים פעל על פי הנוהל שהוצא בנדון על ידי סגן מפקד האזור ב-1 דצמ' 71 (מוצג וח"ק 13/א), לכן אין לראות במעשהו זה משום פעולה החורגת ממסגרת סמכויותיו. יחד עם זאת נראה לועדה כי היה טעם לפגם בכך שלא דווח למפקד האזור על תשלום פצויים בסכום ניכר של 194.000 ל"י כפי ששולמו על ידיו

106. מפקד בפת חאן יונס סא"ל קזז בסיועו לפנוי על ידי קביעת מקומות מושב חדשים לתושבים המפונים ובטפולו יחד עם קמ"ט בכסים בתשלום פצויים למפונים היה שותף לבצוע הפנוי רק לאחר שהחל להתבצע. מהעובדה שקוים סיור מוקדם בקשר לגדור השטח שבו השתתפו מפק' הפקוד ומפק' האזור, ואשר בו לא שותף מפקד הנפה, וכן מהעובדה שקבל מברק ממפק' האזור להעביר אמצעי גדור למחוז באר שבע יכול היה סא"ל קזז להסיק כי פעולות הגדור והפנוי בעשו על דעת מפק' האזור ובאשורה.

107. אין להטיל לכן על סא"ל קזז כל אחריות בקשר לפעולות הגדור והפנוי שנעשו בשטח הדרומי. עם זאת נראה לועדה כי היה מקום מצדו לדווח למפק' האזור על פעולות הפנוי שבוצעו בתחום בפתו, ובעיקר על העובדה שהוא קבע מקומות מושב חדשים לתושבים המפונים.

ג. השטח הצפוני

108. הועדה הגיעה למסקנה כי בשתי הזדמנויות, בשיחות שקיים מפקד בפת חאן יונס סא"ל קזז עם מפקד האזור בסוף ינו' 72 הצעלמפקד האזור שהוא ינהל מ"מ לתשלום פצויים עם תושבי השטח הצפוני במגמה לפנותם מרצון, נתן מפקד האזור אשרו להצעותיו.

109. נראה לוועדה כי סא"ל קזז אמנם הציע תשלום פצויים לתושבי השטח הצפוני בתנאי שיפנו את השטח. יחד עם זאת נראה לוועדה כי הוא הפעיל לחץ על התושבים לפנות את השטח בכך שקצב להם זמן של שלושה ימים לפנוי והזהיר אותם כי אם לא יפנו השטח יבואו אליהם רוכבי הגמלים (הכונה לחיילי עמ"צ פקוד דרום שפעלו לפנוי התושבים בשטח הדרומי).
110. בעוד שלגבי הצעת פצויים ופנוי מרצון של אלה שמוכנים לקבל הפצויים פעל סא"ל קזז על פי אשור מפקד האזור, הרי נראה לוועדה כי לגבי הפעלת לחץ לפנוי השטח כמפורט לעיל חרג סא"ל קזז מן האזור שניתן לו ובכך חרג מסמכותו.
111. לזכותו של סא"ל קזז ניתן לומר כי פעל לפנוי השטח מתוך הנחה שהוא פועל בהתאם לכונה הכללית לפנוי השטח מתושביו לצרפי התישבות.
112. לדעת שנים מחברי הוועדה היה במתן האזור לפנוי מרצון על ידי מפקד האזור למפקד בפת חאן יונס משום חריגה מסמכות. אחד מחברי הוועדה בדעה שאם כי היה באשור זה דבר שאינו רצוי, בשלב זה של הטפול בתכנון השטח הרי אין בו משום חריגה מסמכות מאחר ומפקד האזור רשאי להציע פצוי לתושבים על מנת לפנות שטח שידוע לו שיש לגביו אינטרס ישראלי.

ד. הסתת בדואים בגד צה"ל

113. נראה לוועדה כי לאור החומר שהובא בפניה נתן לקבוע כי לא היתה הסתת בדואים בגד צה"ל.
114. מתוך עיון בדו"ח שערך אל"מ מיטיב על פגישת השיכים עם מפקד האזור ב-14 פבר' 72 בלשכת מפקד האזור, והעדויות ששמעה הוועדה על הדברים שקרו באותה פגישה נראה לוועדה כי היה בדברי ובהתנהגות מפקד האזור באותו מעמד טעם לפגם.
115. שאלות מפקד האזור באותה פגישה "למה חיכית חודש?" "האם קבלתם

